

Kostenbesparing of kapitaalvernietiging?

Met bezuinigingen niet het kind met het badwater weggooien!

De afgelopen jaren is er enorm veel geïnvesteerd in de verbetering van de sportaccommodaties. Veel gemeentes hebben nieuwe (kunst)grasvelden aangelegd en achterstallig onderhoud aan de velden en gebouwen is weggewerkt. Die investeringen waren mede nodig omdat als gevolg van de bezuinigingsoperaties in de jaren negentig achterstallig onderhoud was ontstaan. We moeten voorkomen dat we bij de op handen zijnde bezuinigen in dezelfde valkuil stappen.

Auteurs: Rob de Vries en Jochem Knol

De gevolgen van de economische crisis worden ook voor gemeentes merkbaar. Tegenvallende inkomsten leiden ertoe dat de beleidsmakers bij gemeentes de begroting zorgvuldig uitpluizen en voorstellen doen voor bezuinigingen. De begroting voor sport wordt daarbij niet ontzien. In de jaren negentig was er sprake van een vergelijkbare situatie. Het leek alsof er makkelijk bezuinigd kon worden op het onderhoud en privatisering leek het toverwoord. Aan het begin van deze eeuw bleek dat op veel sportaccommodaties sprake was van achterstallig onderhoud. Het heeft jaren gekost de speelvelden weer in

Het heeft jaren gekost de speelvelden weer in een goede conditie te krijgen

een goede conditie te krijgen. De eerlijkheid gebiedt wel te zeggen dat de ontwikkelingen op het gebied van kunstgras daaraan een positieve bijdrage heeft geleverd. Dat kon echter alleen omdat de financiële positie van gemeente overwegend goed was of dat door herstructurering grond en geld vrij kwam. Nu is die situatie aanzienlijk slechter geworden.

Kind met badwater

Het is de kunst door een integrale aanpak in beeld te brengen of, en zo ja waar, bezuinigen mogelijk zijn. Gemeentes zijn verreweg de grootste financiers van sportbeleid en sportaccommodaties. Dat doen gemeentes niet voor niets. Sport levert een positieve bijdrage aan de sociale cohesie, voorkomt gezondheidsklachten en is gewoon hartstikke leuk. We moeten voorkomen dat als gevolg van bezuinigingen het kind met het badwater wordt weggegooid. De afgelopen

jaren hebben we voor een groot aantal gemeentes sportnota's en beheerplannen opgesteld. Daaruit blijkt dat er grote verschillen zijn. Die verschillen hebben betrekking op de organisatie, de mate van 'privatisering' en het vakmanschap. Ik denk dat we veel van elkaar kunnen leren en afhankelijk van de plaatselijke situatie maatwerk moeten leveren. Door kennisuitwisseling en een goede analyse moet het mogelijk zijn efficiënter om te gaan met de schaarse financiële middelen. Uiteindelijk moet sport en bewegen aantrekkelijk blijven.

Optimaal gebruik

De afgelopen tijd is ervaring opgedaan met het doorlichten van de gehele 'sportketen'. Grontmij Marktplan ontwikkelde daarvoor een methodiek, waarin kennis van sportbeleid en beheer zijn samengevoegd. Deze facetten lijken heel eenvoudig, maar toch gaat het vaak fout. Een goede

aanpak is te starten met een objectieve inventarisatie, waarbij de vraag naar sportaccommodaties wordt afgestemd op het aanbod. Verenigingen leggen vaak claims op de accommodaties. Natuurlijk is betrokkenheid bij de 'eigen' accommodaties uitstekend, maar een nadeel is dat de bereidheid om sportvoorzieningen open te stellen voor de gehele bevolking vaak gering is. Onze visie is velden optimaal te benutten en die velden ook goed te onderhouden. Extra velden (boven-normatief) kunnen beter worden afgestoten, ook al leidt dat tot protesten bij verenigingen. Bij de inventarisatie moet ook de huidige rolverdeling tussen de gemeente en verenigingen worden nagegaan en moeten de inkomsten en uitgaven in beeld worden gebracht. Verenigingen hebben vaak de indruk dat ze teveel betalen, maar in werkelijkheid zijn de tarieven erg laag.

Het is de vraag of investering in vrijwilligers op termijn leidt tot kostenbesparingen

Inventarisatie

Het op en rij zetten van alle gegevens van de inventarisatie de basis is voor een goede analyse. Het is daarbij goed om een vergelijking te maken met andere gemeentes. Aan de hand van die gegevens kan aan alles partijen duidelijk worden gemaakt of de eigen situatie afwijkt van elders. Het blijkt dat dit vaak aanleiding is voor een discussie bij zowel de verenigingen ambtenaren als de bestuurders. Het gebruik maken van kengetallen en cijfers van andere gemeenten geeft inzicht in het eigen functioneren. Enerzijds is het goed om te zien waar je beter scoort, anderzijds blijkt dat andere gemeentes processen op onderdelen beter beheersen. Het is soms een lastige discussie, die van alle partijen een open en kritische houding vraagt.

Zelfwerkzaamheid

Bestuurders van gemeenten verwachten vaak erg veel van privatisering. Daarbij is de verwachting dat door zelfwerkzaamheid aanzienlijk bezuinigd kan worden. Zelfwerkzaamheid vergt echter nogal wat van verenigingen. Gemeentes geven geld uit om verenigingen te ondersteunen bij hun activiteiten. Aan de andere kant wordt een steeds groter beroep gedaan op vrijwilligers, door

onderhoud aan gebouwen en sportvelden door de leden te laten uitvoeren. Het is zeer de vraag of dat op termijn leidt tot kostenbesparingen. Onderhoud van sportaccommodaties is vakwerk. Natuurlijk zijn er positieve voorbeelden van zelfwerkzaamheid. Dat succes is vaak het gevolg van een paar bekwame vrijwilligers. Als die wegvallen ontstaan de problemen. Recent hebben wij de consequenties van de Arbowet voor verenigingen op de rij gezet. Verenigingsbesturen zijn aansprakelijk voor de werkzaamheden die door vrijwilligers worden uitgevoerd. Zo is het bij het vervangen van netten in ballenvangers verplicht om aangelijnd te klimmen of een hoogwerker te gebruiken. Ik vraag me af of dat in de praktijk zo werkt en of vrijwilligers en verenigingsbestuurders beseffen welke risico's hiermee gelopen worden. Een ander voorbeeld. Bij een atletiekbaan moest het onderhoud van de toplaag door de vereniging plaatsvinden. Het juiste onderhoud bleef achterweg, waardoor de toplaag veel eerder moest worden gerenoveerd en daar had de vereniging bovendien ook nog niet voor gereserveerd. Zo leidde privatisering tot kapitaalvernietiging en kon de gemeente weer bijspringen. Uit ervaring valt op te maken dat privatiseren op termijn alleen succesvol is bij sterke verenigingen, die voldoende deskundigheid in huis hebben en vooraf moet duidelijk zijn of privatisering financieel is op te brengen. Verder moet er een goed kwaliteitsborgingsysteem liggen en moet controle helder geregeld zijn.

Bezuinigingen zijn best mogelijk, maar vergen een systematische en gedegen inventarisatie en analyse. In ieder geval is het de uitdaging om te voorkomen dat we over vijf à zes jaar weer net zover zijn als aan het begin van deze eeuw.

Rob de Vries

Jochem Knol

Jochem Knol is senior adviseur sport bij het advies- en ingenieursbureau Grontmij en Rob de Vries is manager bij Grontmij Marktplan.